31997F0154

BENDRIEJI VEIKSMAI

1997 m. vasario 24 d.

Tarybos priimti remiantis Europos Sąjungos sutarties K.3 straipsniu dėl kovos su nelegalia prekyba žmonėmis ir seksualiniu vaikų išnaudojimu

(97/154/TVR)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Europos Sąjungos sutartį ir ypač į jos K.3 straipsnio 2 dalies b punktą,

atsižvelgdama į Belgijos Karalystės iniciatyvą,

kadangi nustačius bendras kovos su nelegalia prekyba žmonėmis ir seksualiniu vaikų išnaudojimu taisykles gali būti lengviau kovoti su tam tikra neteisėta imigracija ir gerinti teisminį bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose, kas pagal Sutarties K.1 straipsnio 3 ir 7 dalis yra bendras valstybių narių interesas;

atsižvelgdama į Rezoliuciją dėl nelegalios prekybos žmonėmis, Europos Parlamento priimtą 1996 m. sausio 18 d. [1], ir 1996 m. rugsėjo 19 d. priimtą Rezoliuciją dėl smurto aukų, kuriomis tampa nepilnamečiai [2],

paisydama 1993 m. lapkričio 29–30 d. Tarybos priimtų rekomendacijų dėl kovos su nelegalia prekyba žmonėmis;

paisydama 1996 m. birželio 10–11 d. Vienoje įvykusios Europos konferencijos, skirtos prekybai moterimis, išvadų;

paisydama 1996 m. rugpjūčio 27–31 d. Stokholme įvykusio pasaulinio kongreso, skirto komerciniam seksualiniam vaikų išnaudojimui išvadų;

prisimindama 1989 m. lapkričio 20 d. priimtos Vaiko teisių konvencijos 34 straipsnį;

kadangi prekyba žmonėmis ir seksualinis vaikų išnaudojimas yra laikomi rimtais pagrindinių žmogaus teisių, ypač žmogaus orumo, pažeidimais;

žinodama, kad reikia atsižvelgti į ypatingą tokio pobūdžio nusikaltimų aukų, ypač vaikų, pažeidžiamumą;

kadangi prekyba žmonėmis ir seksualinis vaikų išnaudojimas gali tapti svarbia tarptautinio organizuoto nusikalstamumo, kurio mastas Europos Sąjungoje kelia vis didesnį nerimą, forma;

norėdama įgyvendinti priemones, būtinas užkertant kelią nelegaliai prekybai žmonėmis ir seksualiniam vaikų išnaudojimui;

atsižvelgdama į tai, kad Taryba jau nusprendė imtis veiksmingų priemonių prieš prekybą žmonėmis, kai priėmė bendruosius veiksmus, numatančius sudaryti tobulinimosi centrų žinyną [3], ir sukūrė mainų programą [4], skirtą kompetentingiems šios srities specialistams mokyti;

atsižvelgdama į tai, jog Europos Sąjungos valstybės narės dėl tam tikrų nelegalios prekybos žmonėmis ir seksualinio vaikų išnaudojimo atvejų turėtų imtis bendrų veiksmų, kad pagal ilgalaikę programą dėl bendradarbiavimo teisingumo ir vidaus reikalų srityse, Tarybos priimtą 1996 m. spalio 14 d., įveiktų esamas veiksmingo teisminio bendradarbiavimo šioje srityje kliūtis;

žinodama, kad sprendžiant nelegalios prekybos žmonėmis ir seksualinio vaikų išnaudojimo klausimą, būtina taikyti įvairias drausmines priemones;

---

[1] OL C 32, 1996 2 5, p. 88.
[2] OL C 320, 1996 10 28.
[3] OL L 342, 1996 12 31, p. 2.
[4] OL L 322, 1996 12 12, p. 7.

pažymėdama, kad šiuose bendruosiuose veiksmuose vartojamos sąvokos nėra priskiriamos jokiai konkrečiai teisinei sistemai ar nacionalinės teisės aktams, bet turėtų būti aiškinamos atsižvelgiant į valstybių narių teisines sistemas;

pažymėdama, kad šių bendrųjų veiksmų nuostatos nekliudo valstybėms narėms vykdyti įsipareigojimų, kuriuos jos prisiėmė pasirašydamos tokias konvencijas kaip 1950 m. JT Konvencija dėl nelegalios prekybos žmonėmis ir kitų žmonių išnaudojimo prostitucijos tikslais sustabdymo, arba imtis priemonių, kurios toliau stiprintų vaikų teisių gynimą ar kovą su nelegalia prekyba žmonėmis,

PRIĖMĖ ŠIUOS BENDRUOSIUS VEIKSMUS:

I ANTRAŠTINĖ DALIS

Tikslai

A. Kad valstybės narės žinotų, kaip taikyti šiuos bendruosius veiksmus, ir nepažeidžiant konkretesnių savo įstatymuose esančių apibrėžimų, toliau aiškinamos šiuose bendruosiuose veiksmuose vartojamos sąvokos:

i) „nelegali prekyba“ – tai bet koks elgesys, kuris sudaro sąlygas patekti į valstybę narę, važiuoti per ją, apsigyventi joje ar išvykti iš jos, B dalies b ir d punktuose nurodytais tikslais;

ii) vaiko „seksualinis išnaudojimas“ – tai toks elgesys vaiko atžvilgiu, kai:

a) vaikas yra skatinamas ar verčiamas užsiimti įstatymu uždrausta seksualine veikla;

b) vaikas išnaudojamas prostitucijos ar kitais įstatymų uždraustos seksualinės veiklos tikslais;

c) vaikas išnaudojamas gaminant pornografinius daiktus, įskaitant tokių daiktų gaminimą, pardavimą ir platinimą, ar kitokias nelegalios prekybos tokiais daiktais formas bei tokių daiktų laikymą;

iii) suaugusiojo „seksualinis išnaudojimas“ – tai suaugusio žmogaus išnaudojimas prostitucijos tikslais.

B. Kad pagerintų teisminį bendradarbiavimą kovojant su nelegalia prekyba žmonėmis ir seksualiniu vaikų išnaudojimu, kiekviena valstybė narė, gerbdama kiekvienos valstybės narės konstitucijos nuostatas ir teisines tradicijas, įsipareigoja peržiūrėti ir pataisyti savo atitinkamus nacionalinius įstatymus dėl II ir III antraštinėse dalyse išdėstytų priemonių, taikomų toliau apibūdinamam tyčiniam elgesiui, remiantis IV antraštinėje dalyje nustatyta tvarka:

a) seksualinis asmens, išskyrus vaiką, išnaudojimas savanaudiškais tikslais, kai:

— naudojama prievarta, ypač smurtas ar grasinimai arba

— naudojama apgaulė, arba

— piktnaudžiaujama tarnybine padėtimi ar daromas kitoks spaudimas ir dėl to asmeniui nelieka kitos realios ar priimtinos galimybės, kaip tik pasiduoti spaudimui ar paklusti piktnaudžiavimui;

b) nelegali prekyba žmonėmis, išskyrus vaikus, savanaudiškais tikslais, siekiant juos seksualiai išnaudoti šios dalies a punkte minimais būdais;

c) seksualinis vaikų išnaudojimas ar neleistinas seksualinis elgesys su vaikais;

d) prekyba vaikais siekiant juos seksualiai išnaudoti ar neleistinai su jais elgtis.

II ANTRAŠTINĖ DALIS

Priemonės, kurių būtina imtis valstybės lygiu

A. Kiekviena valstybė narė peržiūri galiojančius teisės aktus ir praktiką atsižvelgdama į tai, kad:

a) tyčinio elgesio atvejai, išvardyti I antraštinės dalies B dalyje, yra klasifikuojami kaip nusikaltimai;

b) už šiuos nusikaltimus, išskyrus I antraštinės dalies A dalies ii punkto c papunktyje minimą daiktų laikymą, bendrininkavimą ar kėsinimąsi juos įvykdyti, yra baudžiama veiksmingomis, jų sunkumą atitinkančiomis ir atgrasiomis baudžiamosiomis bausmėmis;

c) prireikus juridiniai asmenys turi administracine tvarka atsakyti už nusikaltimus, išvardytus I antraštinės dalies B dalyje, arba būti patraukti baudžiamojon atsakomybėn už tokius nusikaltimus, įvykdytus juridinių asmenų vardu, atsižvelgiant į atsakomybės formų skirtumus, kurie turi būti apibrėžti valstybės narės nacionaliniame įstatyme. Tokia juridinio asmens atsakomybė nesumažina fizinių asmenų, kurie buvo tų nusikaltimų bendrininkai ar organizatoriai, baudžiamosios atsakomybės;

d) bausmės ir, jei būtina, administracinės priemonės, paminėtos šios antraštinės dalies b ir c punktuose, yra tokios:

— jei tai rimti atvejai – fizinių asmenų laisvės atėmimo bausmės, įskaitant nusikaltėlio išdavimą užsienio valstybei,

— jei reikia, tų nusikaltimų įrankių ir iš jų gautų pajamų konfiskavimas,

— jei reikia, kaip nustato valstybės narės administracinė ar baudžiamoji teisė, – laikinas ar visiškas įstaigų, kurios buvo panaudotos nusikaltimams vykdyti ar kuriose buvo ketinta tokius nusikaltimus įvykdyti, uždarymas;

e) nusikaltimams, kuriuos apima šie bendrieji veiksmai, prireikus, bus taikoma 1990 m. Europos Tarybos konvencija dėl nusikalstamu būdu gautų pajamų plovimo, jų paieškos, paėmimo ir konfiskavimo;

f) jos valdžios institucijos turi kompetenciją tirti nusikaltimus, išvardytus I antraštinės dalies B dalies c ir d punktuose, bent jau tokiais atvejais, kai:

i) nusikaltimas visiškai ar iš dalies yra įvykdytas jos teritorijoje;

ii) nusikaltimą padaręs asmuo yra valstybės narės pilietis ar nuolat gyvena toje valstybėje narėje, išskyrus nusikaltimus, susijusius su pornografinių daiktų laikymu, paminėtus I antraštinės dalies A dalies ii punkto c papunktyje.

B. Jeigu priešingu atveju tai prieštarautų su jurisdikcija susijusiems nustatytiems baudžiamosios teisės principams, valstybė narė arba patvirtindama, arba vykdydama savo įgaliojimus, minėtus šios antraštinės dalies A dalies f punkto ii papunktyje, gali numatyti, kad už nusikaltimą turi būti baudžiama ir pagal tos valstybės, kurioje jis buvo įvykdytas, įstatymus.

C. Jeigu valstybė narė laikosi dvigubo baudžiamumo principo, numatyto B dalyje, ji turi peržiūrėti savo įstatymus, stengdamasi užtikrinti, kad šis principas nekliudytų imtis veiksmingų priemonių prieš jos piliečius ar nuolatinius gyventojus, kurie įtariami dalyvavę tokiuose nusikaltimuose pagal kitas jurisdikcijas, kurios galbūt nesiėmė atitinkamų priemonių, apibrėžtų 1989 m. lapkričio 20 d. Vaiko teisių konvencijos 34 straipsnyje.

D. Valstybės narės gali numatyti, kad jos turės tik jurisdikciją, numatytą šios antraštinės dalies A dalies f punkto ii papunktyje, jeigu bus atliktos tam tikros procedūros, arba jeigu įtariamas nusikaltėlis negalės būti išduotas užsienio valstybei, nes:

— kita valstybė narė atsisako tenkinti tos valstybės, kurioje buvo įvykdytas nusikaltimas, prašymą išduoti nusikaltėlį, arba

— ta valstybė patvirtina, kad ji neketina prašyti išduoti įtariamo nusikaltėlio, arba

— ta valstybė nepareikalauja per pagrįstą laikotarpį išduoti įtariamo nusikaltėlio.

E. Kiekviena valstybė narė imasi priemonių, užtikrinančių, kad be įprastų varžymo priemonių, tokių kaip krata ir turto areštas, būtų pakankamai tyrimui reikalingų pajėgų ir techninių galimybių, leidžiančių veiksmingai ištirti nusikaltimus, išvardytus A dalies a, b ir e punktuose, ir patraukti už juos baudžiamojon atsakomybėn, nepažeidžiant asmenų, kuriems tos priemonės taikomos, teisių į gynybą ir privataus gyvenimo neliečiamumą.

F. Kiekviena valstybė narė imasi priemonių, užtikrinančių:

a) tinkamą liudytojų, kurie pateikė informaciją apie nusikaltimus, paminėtus A dalies a, b ir e punktuose, apsaugą, ypač remiantis 1995 m. lapkričio 23 d. Europos Sąjungos Tarybos rezoliucija dėl liudytojų apsaugos kovojant su organizuotu nusikalstamumu [1];

b) atitinkamą pagalbą nusikaltimų aukoms ir jų šeimoms.

Tuo tikslu kiekviena valstybė narė pasirūpina, kad:

i) nusikaltimų aukos galėtų būti ten, kur jos turi valstybės narės baudžiamosios teisenos sistemai duoti parodymus bet kuriame baudžiamosios bylos tyrimo etape, atitinkamais atvejais net suteikiant laikiną valstybės gyventojo statusą, ir

ii) nusikaltimų aukoms būtų suteikta galimybė grįžti į savo kilmės šalį ar kitą valstybę, kuri pasirengusi jas priimti ir suteikti visas teises bei garantijas, numatytas valstybių narių nacionaliniuose įstatymuose.

Be to, kiekviena valstybė narė užtikrina, kad nusikaltimų, paminėtų I antraštinės dalies B dalyje, aukoms būtų suteikta atitinkama pagalba, leidžianti jiems ginti savo interesus teisme.

Kiekviena valstybė narė nustato, kaip informuoti vaikų, esančių nusikaltimų, kuriems taikomi šie bendrieji veiksmai, aukomis, šeimas apie nusikaltimo tyrimo eigą.

G. Kiekviena valstybė narė imasi būtinų priemonių, kad tarnybos, turinčios tinkamą kovos su nelegalia prekyba žmonėmis ir seksualiniu vaikų išnaudojimu patirtį, ypač imigracijos, socialinės apsaugos ir mokesčių administravimo institucijos, kreiptų ypatingą dėmesį į problemas, susijusias su nelegalia prekyba žmonėmis ir seksualiniu vaikų išnaudojimu, ir, laikydamosi valstybės narės nacionalinių teisės aktų, galėtų bendradarbiauti su valdžios institucijomis, atsakingomis už nusi

[1] OL C 327, 1995 12 7, p. 5.

kaltimų, paminėtų A dalies a, b ir e punktuose, tyrimą bei bausmių skyrimą. Tais atvejais, kai reikalingas ypač didelis dėmesys, šios tarnybos būtinai turėtų:

— savo iniciatyva patarti toms valdžios institucijoms, jei yra pagrindo manyti, kad buvo padarytas vienas iš tokių nusikaltimų,

— tų valdžios institucijų prašymu arba savo iniciatyva teikti joms visą naudingą informaciją, arba

— jei reikia, dalyvauti ekspertų vaidmenyje nagrinėjant bylas.

H. Siekdamos visiško kovos su nelegalia prekyba žmonėmis ir seksualiniu vaikų išnaudojimu veiksmingumo, visos valstybės narės užtikrina, kad valdžios institucijų, atsakingų už šį darbą, veiksmai būtų tinkamai koordinuojami ir jos galėtų taikyti įvairias drausmės palaikymo formas. Pavyzdžiui, tokius veiksmus valstybės ar regiono lygiu priklausomai nuo atitinkamos valstybės narės administracinės struktūros ir teisės sistemos galėtų koordinuoti ministerijų padaliniai, policijos tarnybos, teismo priežiūros institucijos, kurios specializuojasi šioje srityje, taip pat valstybinės įstaigos, kurioms šioje srityje buvo suteiktos specialios funkcijos.

I. Kiekvienos valstybės narės valdžios institucijos deramai atsižvelgia į bet kokios grupės, fondo ar asociacijos, kurių tikslas pagal jų nuostatus yra kovoti su tokiais nusikaltimais, indėlį į kovą su nelegalia prekyba žmonėmis ir seksualiniu vaikų išnaudojimu.

III ANTRAŠTINĖ DALIS

Bendradarbiavimas tarp valstybių narių

A. Valstybės narės kiek įmanoma plačiau bendradarbiauja tarpusavyje atliekant teisminį tyrimą ir vykstant bylos nagrinėjimui, kai yra padaryti nusikaltimai, paminėti II antraštinės dalies A dalies a, b ir e punktuose.

B. Kiekviena valstybė narė, padariusi išlygą ar paskelbusi pareiškimą dėl 1959 m. balandžio 20 d. Europos konvencijos dėl tarpusavio pagalbos baudžiamosiose bylose 5 straipsnio, peržiūri jį, kad patikrintų, ar jis negali kliudyti veiksmingam bendradarbiavimui su kitomis valstybėmis narėmis, susijusiam su šiuose bendruosiuose veiksmuose nurodytais nusikaltimais.

C. Remdamosi taikomais susitarimais ir galiojančiomis konvencijomis, valstybės narės užtikrina, kad kitos valstybės teismo pavedimai būtų vykdomi kuo skubiau, o besikreipianti valstybė būtų išsamiai informuota apie bylos nagrinėjimo eigą.

D. Valstybės narės prireikus imasi reikiamų priemonių, leidžiančių tiesiogiai kreiptis į vietos kompetentingas institucijas su prašymu suteikti pagalbą.

E. Kiekviena valstybė narė, paskiria vieną ar kelias kontaktines institucijas, jei tokių dar nėra, į kurias galima būtų kreiptis, kai iškyla sunkumų vykdant skubius vienos valstybės teismo pavedimus kitai valstybei.

F. Pagal atitinkamas kiekvienos valstybės narės teisinės sistemos tradicijas ir taikomas konvencijas bei susitarimus jos taip pat teikia viena kitai pagalbą keičiantis informacija, kuri vienoje iš valstybių narių yra administracinio pobūdžio arba priklauso administracinių institucijų kompetencijai.

G. Kiekviena valstybė narė užtikrina, kad informacijos apie dingusius nepilnamečius ir asmenis, kaltinamus padarius šiuose bendruosiuose veiksmuose nurodytus nusikaltimus, taip pat informacijos, kuri gali būti naudinga tokių nusikaltimų tyrimui ir teisminiam persekiojimui, teikimas būtų taip organizuojamas, kad būtų lengva ją gauti, veiksmingai panaudoti ir ja keistis su kitomis valstybėmis narėmis.

H. Nepakenkdama savo atliekamiems tyrimams ir bylų nagrinėjimui kiekviena valstybė narė gali be išankstinio pašymo, perduoti kitai valstybei narei visokią faktinę informaciją, jeigu mano, kad tokios informacijos atskleidimas gali padėti ją gaunančiai valstybei pradėti ar vykdyti teisminį tyrimą ar teismo procedūras, užkertančias kelią nusikaltimams, paminėtiems II antraštinės dalies A dalies a, b ir e punktuose, ar skiriančias už juos bausmes, arba gali sulaukti tos valstybės narės prašymo dėl teisminio bendradarbiavimo.

I. F, G ir H dalyse paminėta informacija keičiamasi laikantis teisės į privataus gyvenimo neliečiamumą, atsižvelgiant į taikytinus dokumentus ir nacionalinius teisės aktus dėl kompiuterizuoto asmeninės informacijos apdorojimo.

J. Esant reikalui, valstybės narės informuoja ir įspėja savo diplomatines bei konsulines atstovybes trečiosiose šalyse bei pasinaudoja visomis jų pasiūlytomis tarptautinio bendradarbiavimo galimybėmis kovojant su nelegalia prekyba žmonėmis ir seksualiniu vaikų išnaudojimu.

IV ANTRAŠTINĖ DALIS

Įsipareigojimas ir tolesnis darbas

A. Kiekviena valstybė narė kompetentingoms institucijoms pateikia svarstyti atitinkamus pasiūlymus dėl šių bendrųjų veiksmų įgyvendinimo, siekdamos, kad jie būtų priimti.

B. Remdamasi atitinkama informacija iki 1999 metų pabaigos Taryba įvertins, kaip valstybės narės įvykdė savo įsipareigojimus pagal šiuos bendruosius veiksmus.

C. Šie bendrieji veiksmai skelbiami Oficialiajame leidinyje.

D. Šie bendrieji veiksmai įsigalioja nuo jų paskelbimo dienos.

Priimta Briuselyje, 1997 m. vasario 24 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

H. VAN MIERLO